

Reaktorok Magyarországon

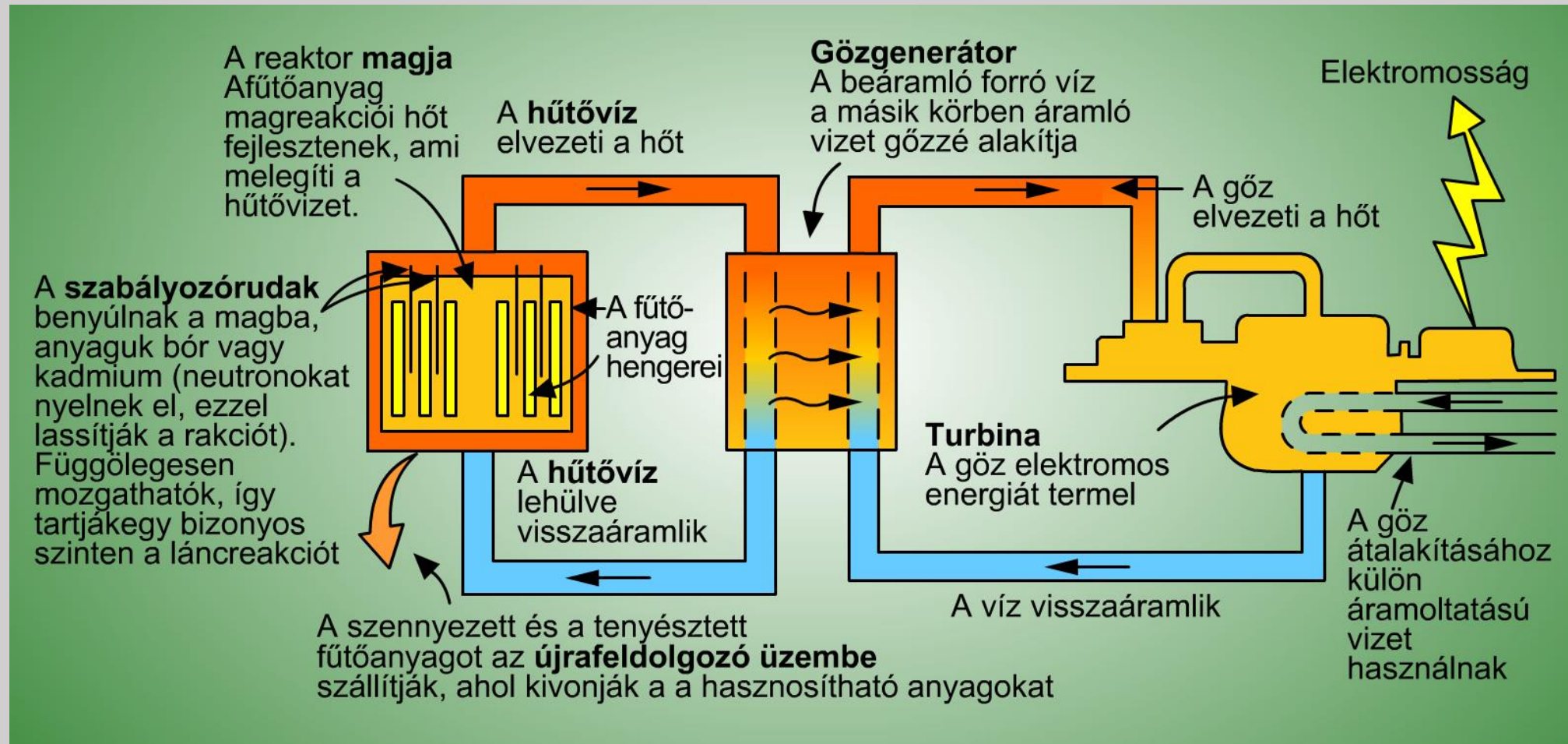
Kevesen tudják, hogy a paksi reaktor mellett működik még két igen kis teljesítményű reaktor is hazánkban. **Egyik sem szolgál energiatermelésre.**

Az egyik leggyakoribb reaktor típus nyomottvizes reaktor

A **nyomottvizes reaktor** (angolul *Pressurized Water Reactor*, PWR) a nukleáris reaktorok egyik típusa, melyben **a fűtőelemeket nagynyomású víz veszi körül**. Ilyen típusú reaktorok találhatók Magyarországon a **Paksi Atomerőműben** is.

A nyomott vizes reaktortípust eredetileg Hyman Rickover admirális ösztönzésére a haditengerészet részére, anyahajók meghajtására fejlesztették ki. **Ma ez a legelfogadottabb, legbiztonságosabbnak tekintett atomreaktor -koncepció.**

A nyomottvizes atomreaktor elvi működése

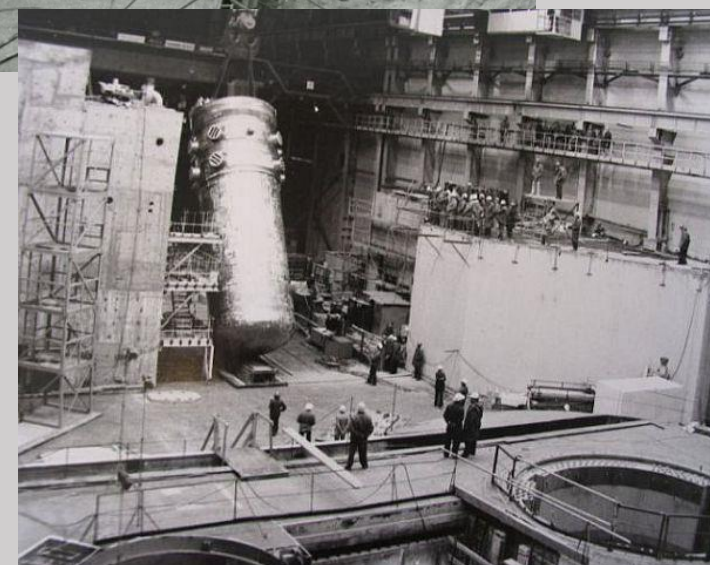
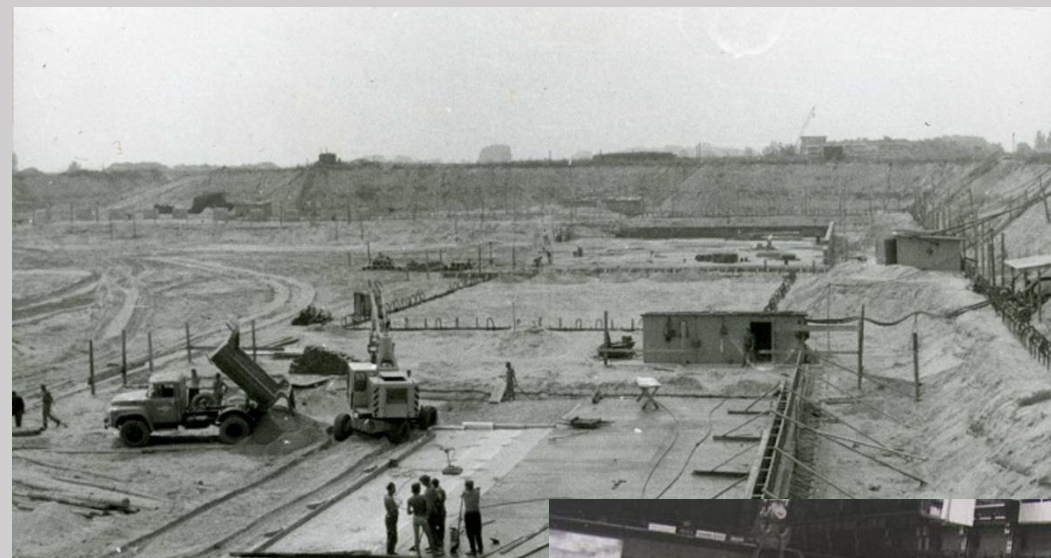

A nyomottvizes reaktor primer körében keringő moderátor és a szekunder körében keringő hűtővíz is könnyűvíz (H₂O). **Az üzemelés során nem keveredik a két kör vize.** A primer körben **a víz nagy nyomású** (130-150 bar), melyet a nyomástartó edény tartja állandó szinten. Nyomáscsökkenés esetén a nyomástartóban melegítik a vizet, nyomásnövekedés esetén a lehűt hűtővízből fecskendeznek be ide vizet, ezáltal az itt található gőz nyomása lecsökken. A gőzfejlesztőben a primer kör átadja a hőjét a szekunder körbe. Mivel a szekunder kör nyomása csupán 40-60 bar, a víz gőzzé alakul, a kilépő gőz ezután kerül a nagynyomású majd a kisnyomású turbinára. Innen kilépve továbbhalad a cseppfolyósítást végző kondenzátorba. A ciklus végül újra kezdődik, hiszen az így keletkezett víz halad az előmelegítőbe, majd a gőzfejlesztőbe. A fűtőanyag rudak formájában helyezkedik el, általában 3-4%-ban dúsított urán-dioxid. **A legelterjedtebb reaktortípus a világon.**

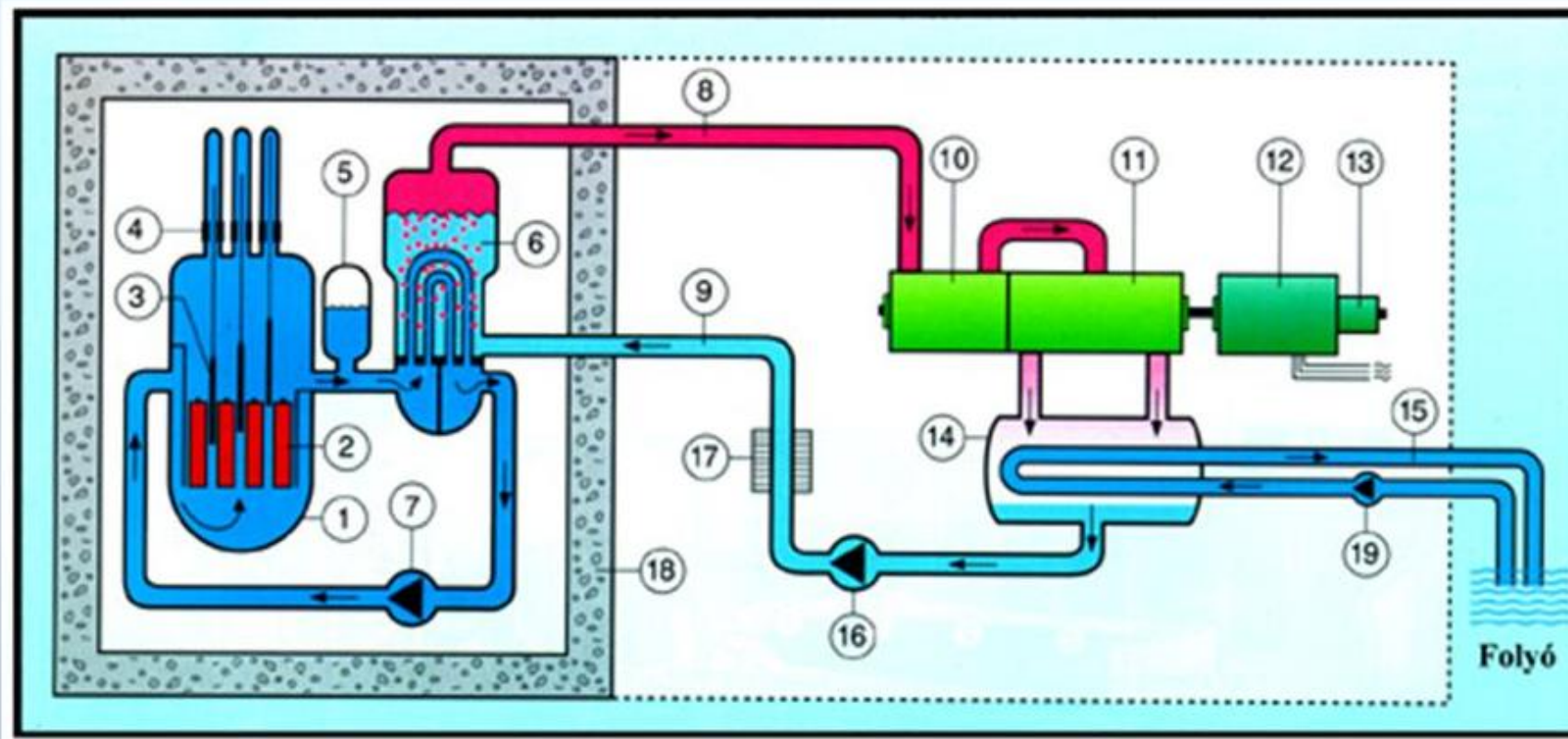
Paksi reaktorok

Magyarországon 1982 és 1987 között Pakson négy darab VVER-440/213 típusú reaktor kezdte meg működését.

A paksi atomerőmű az ország villamosenergia-termelésének körülbelül **50 százalékát** adja, és az országban a legolcsóbban állítja elő a villamos energiát.

Paksi nyomottvizes reaktor felépítése

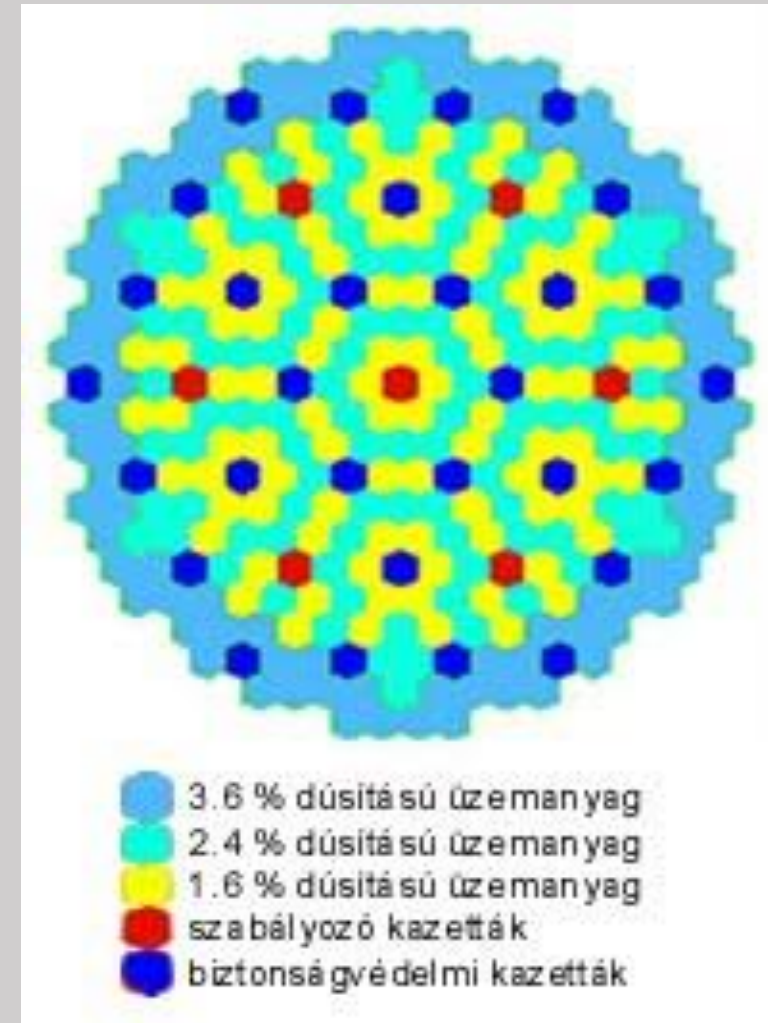

1. Reaktortartály	6. Gőzfejlesztő	11. Kisnyomású turbina	16. Szekunder körű szivattyú
2. Fűtőelemek	7. Primer körű szivattyú	12. Generátor	17. Tápvíz előmelegítő
3. Szabályozórúd	8. Gőz	13. Gerjesztő	18. Betonvédelem
4. Szabályozórúd hajtás	9. Tápvíz	14. Kondenzátor	19. Hűtővíz szivattyú
5. Térfogatkompenzátor	10. Nagynyomású turbina	15. Hűtővíz	

A paksi blokkok két zárt vízkörből, a **primer** és a **szekunder körből** állnak.

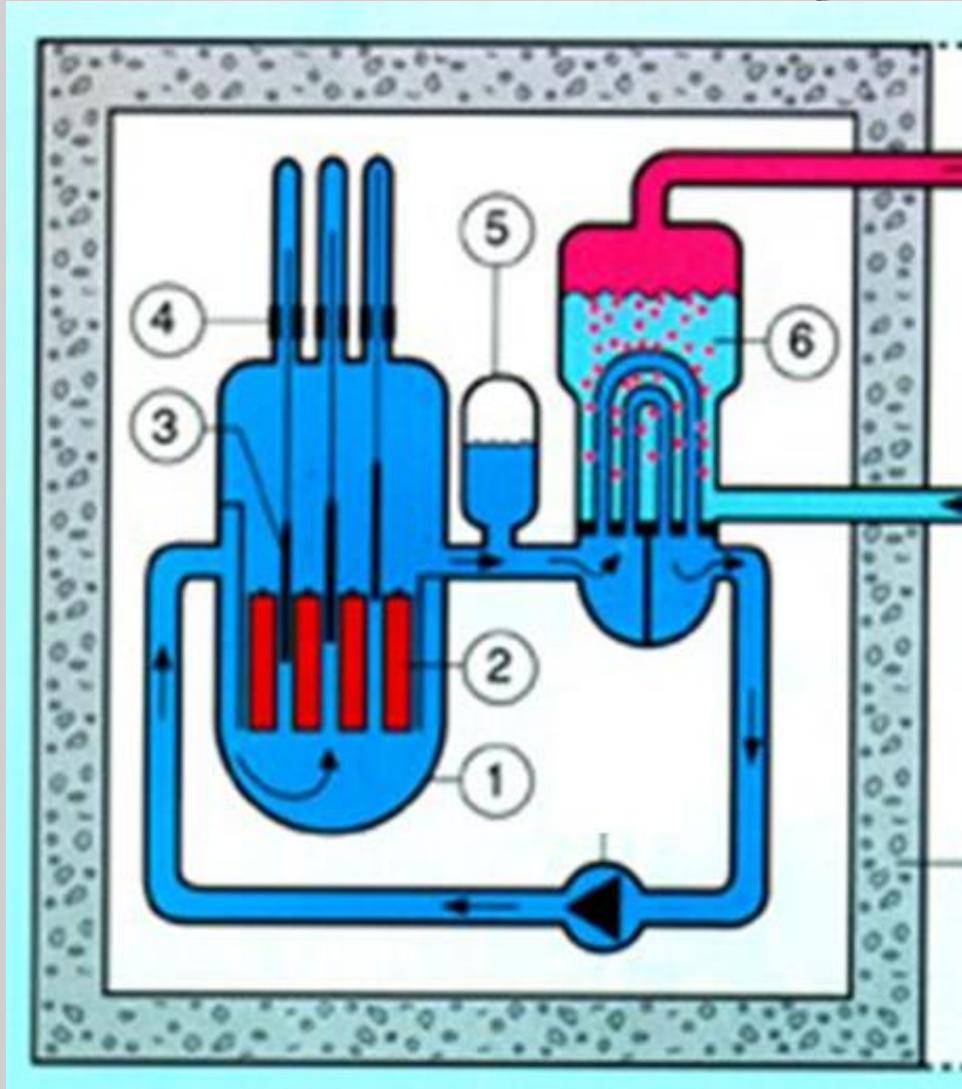
Fűtőelemek

A paksi reaktor **üzemanyaga** dúsított uránt tartalmazó **UO₂** (urándioxid)

A VVER-440-nél a fűtőelemkötegek (kazetták) hatszöges keresztmetszetűek, és egyenként 126 pálcát tartalmaznak. A kazettákban lévő **UO₂ üzemanyag** dúsítása (hasadóképes izotóp arányának növelése) 1,6; 2,4 vagy 3,6, vagy 4,2 % lehet, de egy kazettában rendszerint csak azonos dúsítású fűtőelemek vannak.

Paksi reaktor primer köre

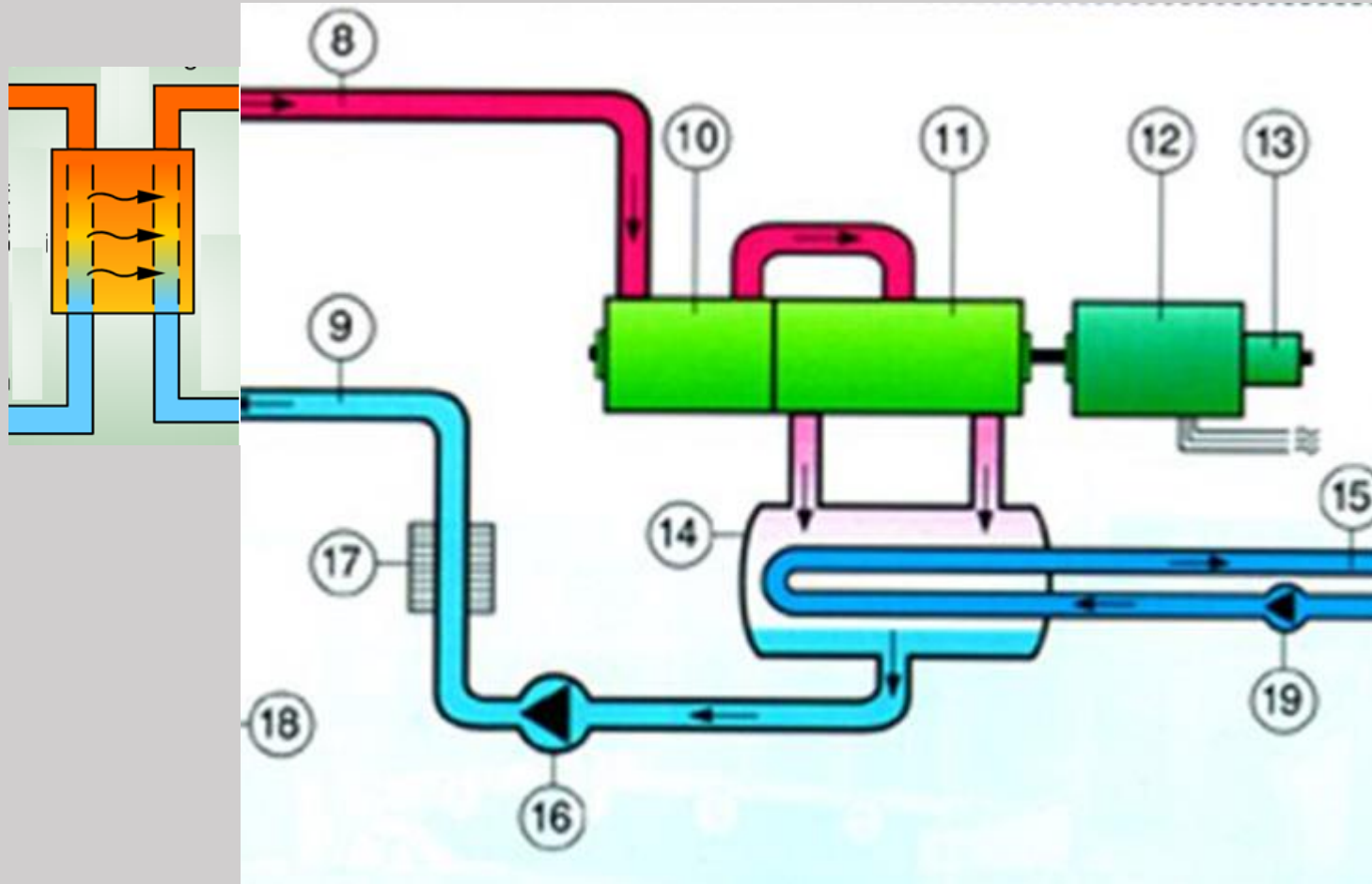

A primer köri víz **nagy nyomás alatt** (123 bar) áll, így **közeg 300 Celsius-fok körüli hőmérsékleten** sem forr el.

A primerköri **víznek kettős szerepe van**, egyrészt ez szolgál **moderátorként (neutron lassító közegként)**, másrészt a nagynyomású vizet hőcserélőbe vezetik, ahol **a termelt hőt átadja**

A primer körbe csak komoly biztonsági feltételekkel lehet bejutni.
A látogatók a szekunder kört tekinthetik meg.

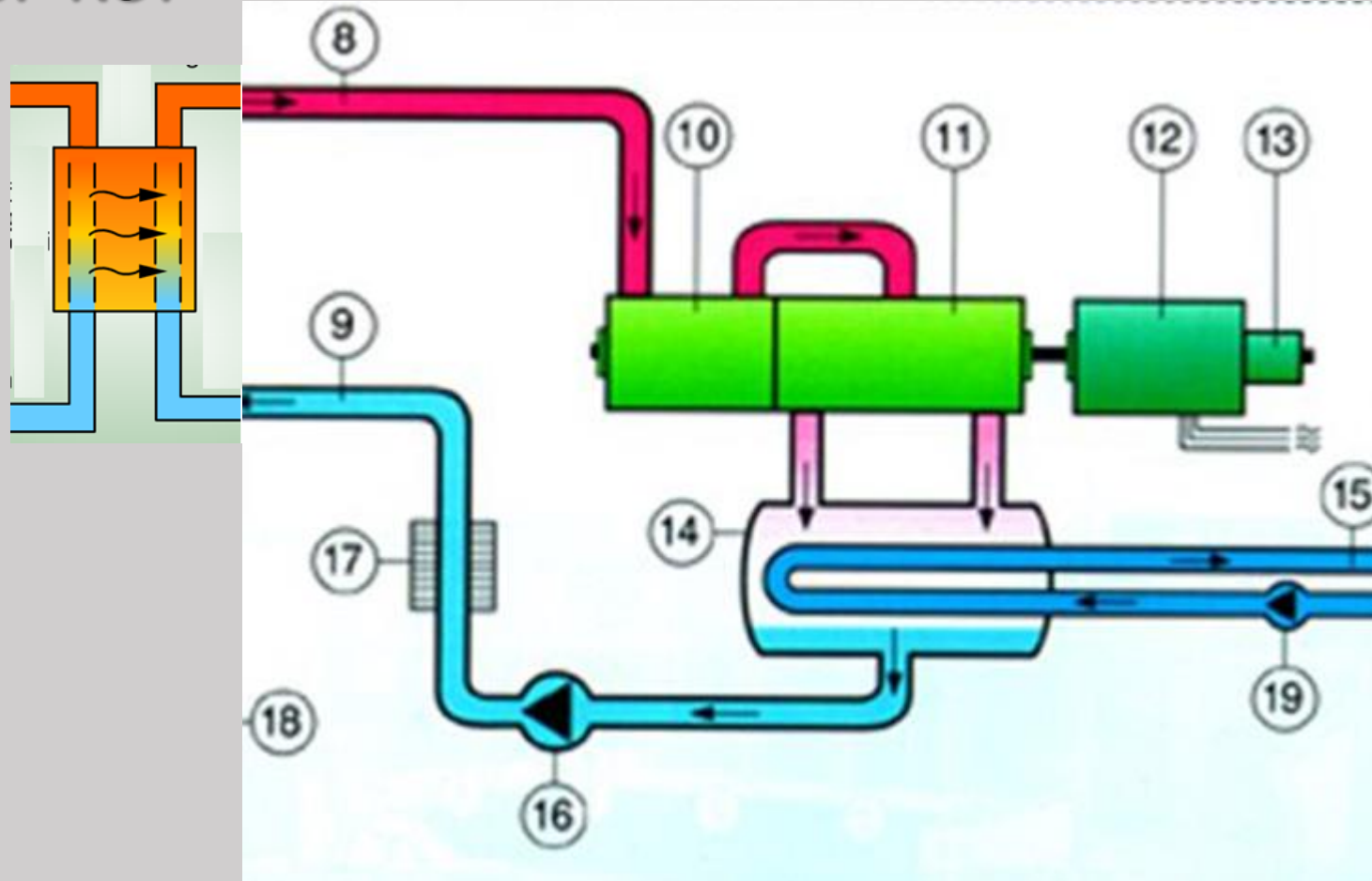
Kapcsolat a két vízkör között

A magas hőmérsékletű primer víz a termelt hőt átadja a kisnyomású rendszernek (szekunderkörü víznek).

Így a szekunderköri víz nem érintkezik közvetlenül a primer kör elemeivel.

Szekunder kör

Pakson az atomreaktor által megtermelt 1485 megawatt hőmennyiséget a zárt rendszerben keringő tisztított víz szállítja el a gőzfejlesztőbe, ahol a primerkörüi víz **hőátadó csöveken keresztül** gőzt fejleszt egy újabb zárt vízkörben **46 bar nyomáson és 260 Celsius-fokon**.

A termelt gőzmennyiség óránként 2940 tonna, amely két egymástól független, nagyméretű berendezést, a **turbinákat tartja** mozgásban percenként 3000 fordulattal.

Turbinák

A forgó mozgás mechanikai kapcsolódásokon keresztül a generátorokban **15750 volt feszültségű áramot termel** a mágneses indukció elvén.

A villamos energia kapcsolóberendezéseken és transzformátorokon kerül az országos hálózatba **120 és 400 kilovolt feszültség szinten**.

Duna szerepe

A munkáját elvégző gőz a Duna hűtőhatását felhasználva ismét vízzé alakul.

Ez a vízkör nyitott, a Dunából másodpercenként kiemelt 100 köbméter víz átlagosan **8 Celsius-fokkal felmelegedve** tér vissza a folyóba.

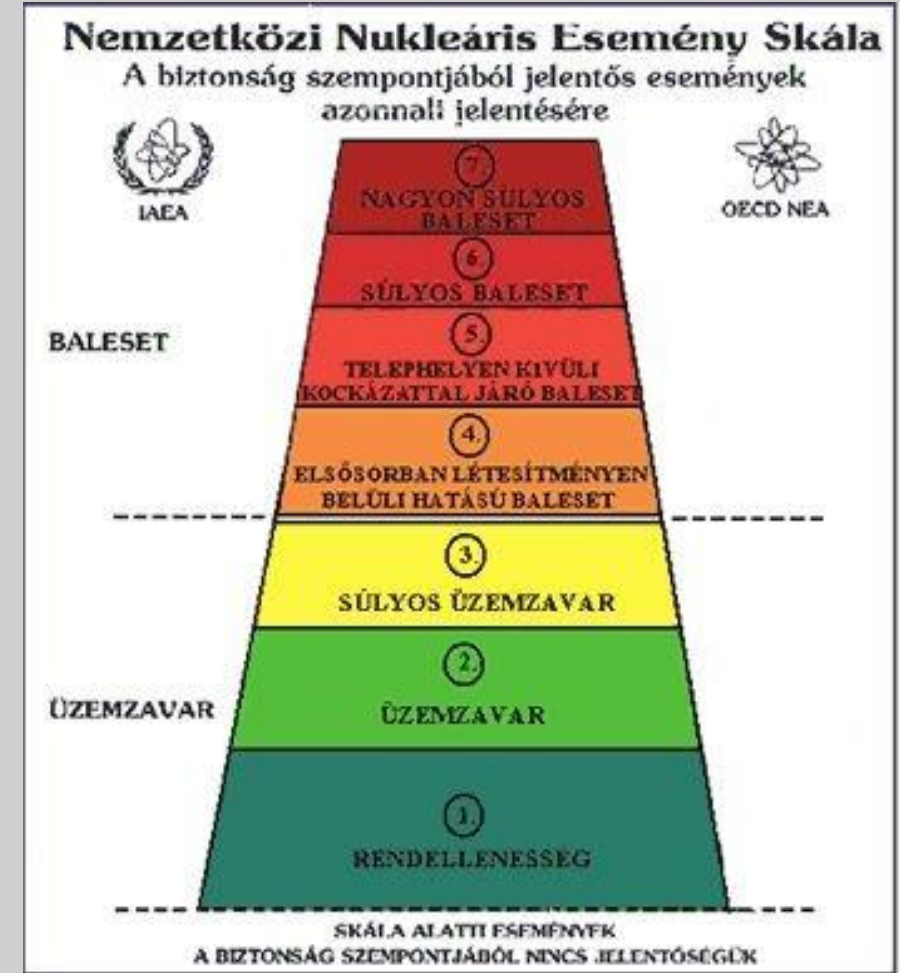
Az erőműveket lehetőleg folyók mellé építik. Ahol nincs mód erre ott hűtőtornyokat alkalmaznak.

Biztonság

A paksi típusú erőműveknél üzemzavar esetén azonnal **leengedik a szabályozó rudakat**, amelyek megakadályozzák a neutronok mozgását ezáltal a további hasadásokat.

Ha valamilyen oknál fogva **túlhevül** a reaktor, akkor elforr a primerköri víz, amely így **nem tudja tovább lassítani a neutronokat**. A gyors neutronok nem alkalmasak a láncreakció fenntartására.

1997-ben megkezdték a rekonstrukciót. És végrehajtották a **földrengésállóság növelését**

A skála bármely szintjéhez tartozó eseményt jelenteni kell az Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatóságának és a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) bécsi központjának, valamint más, a helyi és nemzetközi egyezmények által megjelölt szervezeteknek, az egyes fokozatok szerint előírt időtartamon belül.

Budapesti Kutatóreaktor (Csillebérc)

Magyarországon **az első reaktor 1959-ben épült** a Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutató Intézetében.

Az itt folyó kutatások tárgya **az izotópgyártás, illetve a szilárdtestfizika, a kémiai- és magfizika.**

A reaktort kétszer átépítették, névleges teljesítménye jelenleg (a kezdeti 2 megawattról) 10 megawatt, de ezt sem használják villamosenergia-termelésre.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Oktatóreaktora

A BME legnagyobb értéket képviselő oktatási-kutatói célú nagyberendezése az 1971 óta működő, 100 kW maximális teljesítményű, medence típusú oktató- és kutatóreaktor.

Hűtőközege és moderátora könnyűvíz, reflektora víz és grafit.

A berendezés üzemeltetését a következő 20 évben is folytatni szeretnék. Ennek – jelen tudásunk szerint – műszaki akadályja nincsen. A berendezéshez radiokémiai, neutron- és reaktorfizikai, valamint sugárvédelmi laboratóriumok sora tartozik.